

**XXXI Міжнародна науковопрактична конференція “Trends in the development of modern scientific”, 22-25 червня 2021р.,
Ванкувер, Канада**

Вплив правової ідеології на визначення національної стратегії сучасної Української держави

Секція - Юриспруденції

**к.ю.н., асистент кафедри
теорії права та прав людини
Чернівецького національного університету
ім. Ю.Федьковича
Миронюк Ольга Іванівна;
к.ю.н., асист. кафедри
теорії права та прав людини
Чернівецького національного університету
ім. Ю.Федьковича
Донченко Ольга Павлівна
olga_myroniuk@ukr.net
olga-donchenko@ukr.net**

Досліджуючи дане питання можемо дійшли висновку, що серед соціальних наук поняття «ідеологія» – одне із найсуперечливіших, через те, що воно включає в себе правову ідеологію, яка є складним і різнобічним суспільним явищем. Сьогодні, у час, коли громадянське суспільство перебуває тільки на шляху свого становлення, правова ідеологія повинна виступати наріжним каменем для побудови сильного, розвиненого громадянського суспільства. Про розвинену правову державу можна говорити лише тоді, коли вона сформувала стратегію бачення свого майбутнього державного розвитку, має систему ідеалів та цінностей, які задекларовані, гарантовані та захищені на державному рівні. Тому зробимо спробу дослідити вплив правової ідеології на визначення національної стратегії та розбудови сучасної української держави.

Міжнародна наукова спільнота досліджувала класифікацію ідеології та її місце у суспільному та державному житті і висвітила ці аспекти у роботах: Бараданта Л., Лумана Н., Фюре Ф., Лемберга О., Інгерсола Д., Макленнона Д. та ін. Проблемні аспекти поняття ідеології в національній науці та визначення її структурних елементів знайшли відображення в роботах вітчизняних дослідників: Беха В., Бабкіної О., Варзара І., Удовика Л., Волкова О., Харахаша Б., Валевського О., Гальчинського А., Ільїн І., та ін.

Досліджуючи поняття «правової ідеології», варто згадати основний зміст поняття правосвідомість, тому що правова ідеологія є одним з її структурних елементів. Так, І. О. Ільїн не дає єдиного універсального визначення правосвідомості, але зазначає, що правосвідомість – це воля до права, воля до мети права і здатність «самозаконно» мотивувати свої вчинки усвідомленням цієї мети. Він уважав, що безспірне коріння правосвідомості криється в повазі людини до самої себе, відчутті власної духовної гідності, здатності до самоконтролю і самоуправління при самотійному встановленні меж допустимої поведінки і взаємній повазі, і довірі сторін, що є підставою для приватних і публічних правовідносин. Для І. О. Ільїна правосвідомість – це сукупність переконань щодо права, держави, всієї організації суспільного життя, це головне джерело природного права, а також універсальний зв'язок між правом і мораллю, між природним і позитивним правом. Духовно здорова й правильна правосвідомість – ось те, головне, чого потребує держава і право для свого процвітання [1, с. 22–23, 32–40; 2, с. 93].

Правова ідеологія як сукупність ідей, поглядів, уявлень і принципів, що в концентрованому вигляді відображають й оцінюють правову дійсність, представляє собою важливий чинник формування правової держави та громадянського суспільства. Значний вплив на становлення різноманітних інституцій громадянського суспільства має Конституція України, зокрема через закріплення найважливіших політико-правових конституційних принципів, згідно з якими повинні діяти не тільки держава, а й інститути

громадянського суспільства (права людини, політична та ідеологічна багатоманітність, законність тощо) [3, с. 29].

Правова ідеологія – доволі складне суспільне явище, що є своєрідною системою політичної інтерпретації, раціонального вираження й обґрунтування значущих для певного суб'єкта у цей історичний момент ціннісних властивостей, якостей, сторін, ознак правової реальності [4, с. 33]. Саме правова ідеологія відіграє провідну роль у будь якій сучасній, правовій, демократичній державі. Передусім це зумовлено тим, що від правової ідеології напряду залежить політичний, економічний, культурний, соціальний розвиток країни, суспільства, дотримання, гарантування та захист прав і свобод людини і громадянина, а також усвідомлення норм і принципів права. Правова ідеологія, будучи багаторівневою, може знаходити свій вираз у Конституції, законах, письмових документах, програмних реформах, а також усних заявах професійних політиків. Звідси випливає, що немає країни у світі, яка б не мала своєї правової ідеології.

Правова ідеологія дозволяє забезпечити цілісність вітчизняного правового простору, його системність шляхом налагодження та забезпечення процесу продукування, виробництва та застосування закону відповідно до особливостей інноваційного розвитку українського суспільства, нормативно-правового регулювання соціальних відносин, забезпечувати єдність закону і соціальної практики (що традиційно покладається на право), а також забезпечити позиціонування України як демократичної країни, правової держави та громадянського суспільства в європейському та світовому співтоваристві народів і держав. Поки що ж діяльність України пов'язується виключно з державою чи органами державної влади, тоді як роль організацій громадянського суспільства, передусім неурядових, підприємницьких структур, фізичних осіб зведена до мінімуму.

Не менш важливе завдання, що покладається на правову ідеологію, полягає в її здатності до нормативно-правового, а значить і соціально-політичного, інноваційно-технологічного конструювання вітчизняного та

європейського простору відповідно до національних інтересів, а значить і формування позитивного іміджу України як держави, країни і суспільства.

Якщо звернутися до Великого тлумачного словника сучасної української мови, то поняття «стратегія» означає спосіб дії, лінію поведінки когось. Використовуючи логічний метод пізнання, можна зробити висновок, що «національна стратегія розбудови держави» розуміється саме як конкретно визначена спільними зусиллями органів державної влади та громадянського суспільства на основі міжнародно-правових та національних стандартів діяльність, що складається з чітко визначених сфер та видів діяльності стосовно відповідного об'єкта, а також формування потужної судової практики, здатної забезпечити захист прав і свобод людини, гарантія дотримання цих прав усіма суб'єктами держави, підтримка національних та державних програм розвитку суспільства, тощо.

Тому досліджуючи сучасну стратегію розвитку та розбудови держави і вплив на неї правової ідеології, ми дійшли висновку, що правова ідеологія як складова загальної ідеології, не тільки виробляє певне розуміння соціальної дійсності, перспектив її розвитку, а й сприяє утвердженню певного громадянського порядку, пропонує цінності, ідеали, норми права, які створюють Україну як країну та перспективи її розвитку.

Вплив правової ідеології на процеси правового регулювання прослідковується не лише на загально правовому рівні, коли цілеспрямований характер розвитку правових відносин і їх нормативного регулювання вимагає відповідної правової ідеології, а й на рівні конкретних державно-правових реформ, які в процесі своєї реалізації передбачають фундаментальні ідеологічні зміни на рівні правосвідомості громадян у частині їхнього сприйняття права, його основних завдань, функцій, цінностей і державної влади. Слід підсумувати, що цінність ідеології полягає в тому, що вона є вагомим фактором формування суспільства та виховання людей.

Список літератури

1. Ильин И. А. О сущности правосознания [Текст] / И. А. Ильин. М. : Рагорть, 1993. 225 с.
2. Окара А. Н. Правосознание – центральная категория философии права И. А. Ильина [Текст] / А. Н. Окара // Государство и право. 1999. № 6. С. 26–35.
3. Правова система України : історія, стан та перспективи : у 5 т. Харків: Право, 2008 .Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяка. 576 с.
4. Байниязов Р. С. Правосознание и российский правовой менталитет / Р. С. Байниязов // Правоведение. 2000. № 2. С. 31–40
5. Удовика Л. Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір: моногр. / Л. Г. Удовика. Х.: Право, 2011. 552 с